

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е
№ 4545

гр. София, 09.10.2025 г.

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България,
Гражданска колегия, Трето отделение, в закрито заседание на двадесет
и пети септември две хиляди двадесет и пета година, в състав:**

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЖИВА ДЕКОВА

**ЧЛЕНОВЕ: АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
 ДОРА МИХАЙЛОВА**

**като разгледа докладваното от съдия Михайлова гр. д. № 1848 по
описа за 2025 г., и за да се произнесе, взе предвид следното.**

Производството е по чл. 288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на Д. И. Х., чрез адв. Н. С., срещу Решение № 337/17.01.2025 г. по в. гр. д. № 7056/2024 г. на СГС, с което след като е потвърдено Решение № 8664/13.05.2024 г., постановено по гр. д. № 70120/23 г. по описа на СРС, 65 състав, са отхвърлени предявените от Д. И. Х. срещу „Ел Би Булгарикум“ ЕАД обективно съединени иски с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1 – 3 КТ, вр. чл. 225, ал. 1 КТ за признаване на уволнението на ищцата, извършено със заповед № 173/21.11.2023 г., за незаконно и за неговата отмяна, за възстановяване на ищцата на заеманата преди уволнението длъжност „Директор в Търговска дирекция“, както и за осъждане на дружеството да ѝ заплати сумата от 27 072, 54 лв., представляваща обезщетение за времето, през което е останала без работа поради незаконно уволнение в периода от 21.11.2023 г. до 21.05.2024 година.

В касационната жалба се поддържа, че въззивното решение е неправилно поради нарушения на материалния и процесуалния закон, както и че е необосновано. Оспорва се решаващия извод на съда, че липсата на приет бизнес план, респ. бизнес задача, от изпълнителния директор на „Ел Би Булгарикум“ ЕАД не е елемент от фактическия състав на основанията за прекратяване на трудовото правоотношение по чл. 328, ал. 2 КТ. Според касатора в противоречие с материалния закон и събраните по делото доказателства въззивният съд е приел, че ищцата е заемала „ръководна“ по смисъла на чл. 328, ал. 2 КТ и § 1, т. 3 от ДР на КТ длъжност. Искането е за отмяна на въззивното решение и уважаване на исковите.

Допускането на касационно обжалване касаторът основава на предпоставките по чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК.

Ответникът по касационната жалба „Ел Би Булгарикум“ ЕАД е подал отговор на жалбата, в която изразява становище за липсата на основания за

допускане на касационното обжалване, респективно – за неоснователност на касационната жалба.

Върховният касационен съд, Гражданска колегия, Трето отделение, като взе предвид доводите на страните и извърши преценка за предпоставките по чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК, приема следното – касационната жалба е подадена от страна с интерес от обжалване, срещу подлежащ на касационно обжалване съдебен акт, в преклузивния срок по чл. 283 ГПК и е процесуално допустима.

За да постанови обжалваното решение, въззивният съд е приел за безспорно между страните, че те били обвързани от трудово правоотношение с източник трудов договор № 496/02.03.2023 г., сключен за неопределено време при 8 – часов работен ден за длъжността „директор в Търговска дирекция“. Съгласно длъжностната характеристика, връчена на ищцата на 06.03.2023 г., трудовите ѝ функции се свеждали до организиране, контролиране и ръководене на търговската дейност на дружеството. С допълнително споразумение към трудовия договор от 21.07.2023 г. страните се споразумели, че, считано от 24.07.2023 г., към тях се добавят допълнителни задължения и отговорности. Новата длъжностна характеристика за длъжността „директор на Търговска дирекция“, според която изпълнителят на длъжността организира, контролира и ръководи търговската дейност на дружеството, и в която било посочено, че длъжността е пряко подчинена на изпълнителния директор на дружеството, била връчена на ищцата на 21.07.2023 година. С допълнително споразумение към трудовия договор от 31.08.2023 г. страните се споразумели, че, считано от 01.09.2023 г., основното трудово възнаграждение на ищцата е 3 993 лв., а срокът на предизвестието за прекратяване на трудовото правоотношение се променя и за двете страни на три месеца.

От щатно разписание, утвърдено със заповед № 77/04.11.2022 г., в сила от 09.11.2022 г., и щатно разписание, утвърдено със заповед № 158/31.10.2023 г., в сила от 01.11.2023 г., въззивният съд установил, че в Търговската дирекция, която се ръководела от директор, били включени общо четири отдела. С решение по Протокол № РД – 03 – 04/27.09.2023 г. на „Държавна консолидационна компания“ ЕАД (по-нататък в изложението ДКК), едноличен собственик на капитала на „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, на основание решения по Протокол № 34/27.09.2023 г. от заседание на Съвета на директорите на ДКК бил намален броят на членовете на Съвета на директорите на „Ел Би Булагарикум“ ЕАД от пет на три, освободени били незабавно като членове на Съвета на директорите пет лица, с които договорите за възлагане на управлението били прекратени. Със същото решение били избрани за членове на Съвета на директорите на „Ел Би Булгарикум“ ЕАД Х. И. М., И. Ц. Л. и А. Л. Р.. От протокол от заседание на Съвета на директорите на „Ел Би Булгарикум“

ЕАД от 27.09.2023 г. въззивният съд установил, че И. Ц. Л. бил избран за изпълнителен директор на дружеството и овластен да го представлява и управлява. Въз основа на справки от Търговския регистър въззивният съд установил, че новите обстоятелства били вписани на 03.10.2023 г., както и че мандатът на Съвета на директорите бил до провеждане на конкурс по реда и при условията на ЗПП и ППЗПП, но не по – дълъг от шест месеца.

С предизвестие с вх. № Е – 1169/21.11.2023 г. ищцата била уведомена, че във връзка със сключването на договор за възлагане на управлението на „Ел Би Булгарикум“ ЕАД от 27.09.2023 г. и на основание чл. 326, ал. 2 КТ, вр. чл. 328, ал. 2 КТ след изтичането на 90 дни трудовото й правоотношение с дружеството ще бъде прекратено на посоченото основание. На 21.11.2023 г. на ищцата била връчена заповед № 173/21.11.2023 г. за прекратяване трудовото й правоотношение, считано от 22.11.2023 г., на основание чл. 328, ал. 2 КТ и във връзка със сключването на договор за възлагане на управлението на „Ел Би Булгарикум“ ЕАД на изпълнителния член на Съвета на директорите на 27.09.2023 година. От писмо от НАП от 25.03.2024 г. въззивният съд констатирал, че за ищцата няма данни за регистрирани трудови договори след 21.11.2023 година.

Въз основа на заключението към съдебно – счетоводната експертиза, изслушано в производството пред районния съд, СГС установил, че последното брутно трудово възнаграждение на ищцата за пълен отработен месец било за м. септември 2023 г. в размер 4 512,09 лева. За да отхвърли иска за признаване на уволнението за незаконно и за неговата отмяна, въззивният съд е приел, че законосъобразността на уволнението на основание чл. 328, ал. 2 КТ предполага кумулативното наличие на следните предпоставки: сключен договор за управление на предприятие по смисъла на ТЗ; ищецът да е служител от ръководството на предприятието и прекратяването на трудовото правоотношение да е извършено в рамките на 9 месеца от началото на изпълнението на договора за възлагане на управлението. За неоснователни са счетени доводите на въззивника, касатор в настоящото производство, че длъжността „директор на Търговска дирекция“ не е имала ръководен характер. При мотивиране на този извод въззивният съд е посочил, че съгласно § 1, т. 3 ДР на КТ в обхвата на понятието „ръководство на предприятието“ са включени ръководителят и заместниците му, както и „други лица, на които е възложено ръководството на трудовия процес“, т. е. и лицата, които упражняват функции по организиране и планиране на този процес, по разпределение на задачи между подчинени служители и работници в предприятието и по организиране на дейности, пряко свързани с ръководството на процеса, и по спазването на трудовата дисциплина. Софийски градски съд се е позовал на формирана по реда чл. 290 ГПК практика на ВКС, намерила израз в Решение № 68/07.04.2015 г. по гр. д. №

2712/2014 г. на ВКС, III ГО, Решение № 178/07.11.2016 г. по гр. д. № 1838/2016 г. на ВКС, III ГО, Решение № 4/7.04.2022 г. по гр. д. № 2285/2021 г. на ВКС, IV ГО, според която преценката дали ищцата е ръководила трудов процес по смисъла на § 1, т. 3 ДР на КТ следва да се извърши въз основа на възложените ѝ трудови функции според длъжностната характеристика – в случая да организира, контролира и ръководи търговската дейност на дружеството. Задълженията, свързани с организиране на и упражняване на контрол върху дейността на други работници и служители в предприятието, въззивният съд е оценил като пряко свързани с ръководството на трудовия процес и спазването на трудовата дисциплина в предприятието, поради което е обосновал извод, че длъжността е „ръководна“ в смисъла по § 1, т. 3 ДР на КТ. Посочил е, че съгласно щатното разписание, утвърдено със заповед № 158/31.10.2023 г., в сила от 01.11.2023 г., в Търговската дирекция били включени общо четири отдела - отдел „Външни пазари“, отдел „Вътрешен пазар“, отдел „Магазинна мрежа“ и отдел „Маркетинг и бизнес развитие“. Приел е, че е налице нарочно обособено структурно звено (дирекция), подчинено на съответния ръководен служител (директор). Допълнил е още, че ищцата е работила и е била осигурявана с код според НКПД: 12217001, както следва: раздел 122 – ръководители по продажби, маркетинг и развойна дейност; група 1221 – ръководители по продажби и маркетинг и подгрупа 12217001 – търговски директор.

По спорния между страните въпрос дали упражняването на правото на ръководния орган по чл. 328, ал. 2 КТ е обвързано от изготвена бизнес програма и нейните параметри въззивният съд е споделил практиката на ВКС, обективизирана в постановеното по реда на чл. 290 ГПК Решение № 4/07.04.2022 г. по гр. д. № 2285/21 г. на ВКС, IV ГО, съгласно разрешената в което за наличието на предпоставата по чл. 328, ал. 2, изр. 2 КТ е достатъчно да е сключен нов договор, с който собственикът на предприятието или негов представител срещу уговорено възнаграждение да е възложил управлението на предприятието на оправомощено от закона лице (управител, изпълнителен директор и други) срещу възнаграждение, и лицето да е започнало изпълнението на договора. Възпроизведено е приетото в решението на ВКС разбиране, че този извод следва от правната характеристика на договора за управление, който е каузален договор, а целта, към която е насочен, е лицето, на което срещу възнаграждение е възложено управлението, на свой риск, полагайки грижата по чл. 281 ЗЗД, да постигне оптимален стопански резултат. В този смисъл добавянето на предпоставка, която не произтича от закона – започналото изпълнение да е релевантно, само когато е по конкретна бизнес програма/бизнес резултат, неоправдано стеснява приложното поле на чл. 328, ал. 2 КТ. В тази връзка е прието, че 9 – месечният срок по чл. 328, ал. 2, изр. 2 КТ има за начало първия конкретен акт на управление на предприятието, предприет от

лицето, на което това е възложено срещу възнаграждение със сключения нов договор. Необходимо е този акт да демонстрира поето и започнало управление на предприятието, а законът не изисква да е акт на изпълнение по конкретно възложена от работодателя бизнес програма или бизнес план. В контекста на тези разрешения и безспорните факти, че новоизбраният изпълнителен директор И. Л. е поел незабавно управлението на ответното дружество след избирането му за изпълнителен член на Съвета на директорите, че договорът за възлагане на управлението е сключен на 27.09.2023 г., а трудовото правоотношение с ищцата е прекратено на 22.11.2023 г., т. е. в 9-месечния срок от започване на изпълнението на договора, въззивният съд е приел, че липсата на конкретна бизнес задача и бизнес програма пред управляващия предприятието е без значение за неговата законосъобразност.

При тези мотиви исквете са счетени за неоснователни и решението на районния съд за отхвърлянето им е потвърдено.

К. жалбоподател поддържа в изложението по чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК, че въззивният съд се е произнесъл по значимия за изхода на делото въпрос дали е необходимо наличието на конкретна бизнес задача, поставена към новия управител на дружеството, за да осъществи той правомощията си по 328, ал. 2 КТ, и следва ли договорът за възлагане на управлението на предприятието да съдържа бизнес програма и бизнес задачи с конкретни икономически показатели.

Въпросът необходимо ли е за упражняване на правото по чл. 328, ал. 2 КТ започналото изпълнение по сключения нов договор за управление в смисъла на посочената разпоредба да се свързва с изпълнението на бизнес програма с конкретна бизнес задача, поставена към предприятието на работодателя, е обусловил решаващите изводи на въззивния съд, по него има произнасяне от състави на Върховния касационен съд и то е противоречиво. В този смисъл е и становището на жалбоподателя, мотивирано в изложението към касационната жалба.

В посоченото от касатора Решение № 117 от 30.04.2015 г. на ВКС по гр. д. № 5537/2014 г., IV ГО, е даден отговор на въпроса необходимо ли е наличието на конкретна бизнес задача, поставена към новия управител на дружеството, за да осъществи той правомощията си по чл. 328, ал. 2 КТ, като е посочено, че в хипотезата, когато едно и също лице сключва следващ договор за управление на същото предприятие, изискването е само за съставяне на бизнеспрограма със задачи. Дали те са със сходно или идентично съдържание, или е с изцяло ново съдържание, е въпрос, който се решава от управителя и този, който възлага управлението на предприятието. В хипотезата, когато управителят на предприятието е ново лице, договорът му също следва да съдържа бизнес програма и задачи. Дали те ще бъдат изцяло различни в сравнение с тези на предходния управител или същите, е въпрос, който се решава от новия управител и

този, който възлага управлението на предприятието. При сключване на нов по време договор за управление, независимо дали той е с ново лице или такова, което е имало предходен договор за управление, дали бизнес програмата следва да е нова, сходна или идентична като съдържание, е без значение. Същественото е всеки договор за управление да съдържа бизнес задача с конкретни икономически показатели, които управляващият предприятието трябва да постигне, а именно производителност, рентабилност, обем на оборота, печалби, поддържане на определен брой работни места, финансови задължения и инвестиции, а въз основа на бизнес задачата, управляващият е длъжен да разработи бизнес програма, която да предложи и следва да изпълни по време на действие на договора. Освен това възнаграждението му следва да е обвързано от постигнатите финансови резултати, като при неизпълнение на програмата той носи икономическа отговорност, поради което при сключване на договора се определя и гаранция. Следователно на управителя е предоставена възможност да сформира управленски екип, поради което му се предоставят правата по чл. 328, ал. 2 КТ. Не е налице пречка да се ползва бизнес план на предходен управител, когато този бизнес план изрично бъде приет от новия управител. Когато обаче такова изрично приемане не е налице, то позоваването на бизнес план на предходния управител при наличие на съдебен спор след прекратяване на трудовото правоотношение по чл. 328, ал. 2 КТ следва да се тълкува като отсъствие на бизнес план на новия управител.

Аналогично – че наличието на бизнес програма е условие за упражняване правото по чл. 328, ал. 2 КТ – е и разрешението в постановените по реда на чл. 290 ГПК Решение № 481 от 13.12.2011 г. на ВКС по гр. д. № 168/2011 г., IV ГО, Решение № 249 от 4.07.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1358/2012 г., IV ГО, Решение № 261 от 30.10.2017 г. на ВКС по гр. д. № 593/2017 г., IV ГО, Решение № 76/27.03.2012 г. по гр. д. № 937/2011 г., на ВКС, III ГО, Решение № 256 от 7.11.2019 г. на ВКС по гр. д. № 944/2019 г., IV ГО, Решение № 92 от 28.04.2017 г. на ВКС по гр. д. № 3478/2016 г., IV ГО, Решение № 351 от 31.10.2013 г. на ВКС по гр. д. № 2188/2013 г., IV ГО, Решение № 230 от 8.06.2015 г. на ВКС по гр. д. № 346/2015 г., IV ГО, Решение № 32 от 25.02.2014 г. на ВКС по гр. д. № 4502/2013 г., III ГО, Решение № 78 от 12.06.2019 г. на ВКС по гр. д. № 2493/2018 г., III ГО, Решение № 215 от 3.07.2014 г. на ВКС по гр. д. № 7007/2013 г., IV ГО, Решение № 262 от 26.04.2024 г. на ВКС по гр. д. № 966/2023 г., IV ГО, Решение № 237 от 10.01.2017 г. на ВКС по гр. д. № 919/2016 г., III ГО.

В обратен смисъл е тълкуването, възприето с постановеното по реда на чл. 290 ГПК Решение № 181 от 25.03.2025 г. на ВКС по гр. д. № 1406/2023 г., IV ГО, в което е даден отговор на въпроса как се доказва наличието на бизнес програма в случаите на прекратяване на трудов

договор на основание чл. 328, ал. 2 КТ и необходимо ли е тази бизнес програма да се съдържа в самия договор за управление или може да бъде отделно от него. Разрешението в цитирания съдебен акт е, че фактическият състав на основанията за уволнение по чл. 328, ал. 2 КТ се състои от един-единствен елемент – да е сключен договор за управление на предприятието (има се предвид предприятие, което развива стопанска дейност, независимо от собствеността на капитала – държавен, частен, смесен; § 1, т. 2 ДР на КТ и чл. 1, ал. 1 КТ). Правото на уволнение по чл. 328, ал. 2 КТ може да се упражни само по отношение служителите от "ръководството на предприятието" по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на КТ и в срок до 9 месеца от началото на изпълнение на договора за управление. Наличието на бизнес програма, по която работодателят, който е публично предприятие, е нормативно задължен да осъществява дейността си (чл. 57 и чл. 58 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия, вр. с § 1, т. 1 от ДР на Закона за публичните предприятия, а преди чл. 27 и чл. 28 от Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала, отм. с ДВ, бр. 40 от 05.05.2020 г.) или в която работодателят, който е частно предприятие, е заложил постигането на определени икономически резултати, е от значение единствено за отношенията между страните по договора за управление. В този смисъл е и становището на съдебния състав, постановил Решение № 4 от 7.04.2022 г. на ВКС по гр. д. № 2285/2021 г., IV ГО, което при отговор на въпроса какви са критериите, по които длъжността следва да се квалифицира като „ръководна“ по смисъла на чл. 328, ал. 2 КТ, вр. § 1, т. 3 от Допълнителните разпоредби на КТ, уточнява, че предпоставката по чл. 328, ал. 2, изр. 2 КТ не изисква започнатото изпълнение по сключения нов договор за управление да се свързва винаги с изпълнението на конкретна бизнес програма или бизнес план. Прието е, че такова допълнително условие за фактическия състав по чл. 328, ал. 2 КТ от закона не произтича. Условието не може да се изведе и по тълкувателен път, включително за тези работодатели, които са нормативно задължени да осъществяват своята дейност по бизнес програма, утвърдена по надлежен ред и с необходимо съдържание (т. напр. чл. 57 и чл. 58 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия, а преди – чл. 27 и чл. 28 от Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала, отм. с ДВ бр. 40/05.05.2020 г.), но и за онези работодатели, които с договора за управление са възложили изготвяне и/или изпълнение на конкретна бизнес програма или бизнес план.

При тези констатации настоящият съдебен състав приема, че е налице хипотезата на чл. 292 ГПК, поради което трябва да сезира Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд.

Мотивиран от горното, съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ПРЕДЛАГА на Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния правен въпрос: „Необходимо ли е наличието на бизнес програма с конкретна бизнес задача, поставена към новия управител на предприятието на работодателя, за да осъществи той правомощията си по 328, ал. 2 КТ, и?“.

СПИРА производството по гр. д. № 1848/2025 г. по описа на ВКС до постановяване на тълкувателно решение.

ДЕЛОТО да се докладва за образуване на тълкувателно дело.

Определението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.